แนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษา เพื่อความสำเร็จของนิสิตในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ที่เน้นวิจัย: กรณีศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาหลักหนึ่งราย

วันที่รับบทความ	05/05/2569
วันแก้ไขบทความ	29/05/2569
วันตอบรับบทความ	02/06/2569

โกศล มีคุณ[1,*]

บทคัดย่อ

การวิจัยกรณีศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามกรอบ SWOT กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาการให้คำปรึกษาที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และโอกาสความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (สายวิจัย) จำนวน 1 ราย และผู้ให้ข้อมูลคือบัณฑิตที่เคยเป็นผู้รับคำปรึกษาในช่วงปีการศึกษา 2562–2568 จำนวน 18 ราย ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบมาตรประมาณค่า และคำถามปลายเปิด โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าความเชื่อมั่น (α) อยู่ระหว่าง 0.613–0.940 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) และขนาดอิทธิพล (Cohen’s d) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และมีขนาดอิทธิพลในระดับมากกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต ขณะที่จุดอ่อน (Weaknesses) และอุปสรรค (Threats) มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางถึงสูง และมีขนาดอิทธิพลในระดับปานกลางถึงมากกับความสำเร็จดังกล่าว นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการจัดทำ TOWS Matrix พบว่า สามารถพัฒนาเป็นกลยุทธ์การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ 4 กลยุทธ์ รวม 16 กิจกรรม แม้ว่างานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี แต่ผลการวิจัยได้เสนอแนวทางเชิงประยุกต์ที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเป็นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ความสำเร็จของนิสิต การกำกับดูแลวิทยานิพนธ์

[1,*] วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพ, มหาวิทยาลัยพะเยา

อีเมล: dr.kosolmeekun@gmail.com

Guidelines for Enhancing Thesis Supervision to Promote Success among Research-Based Doctoral Students: A Case Study of a Principal Advisor

Received	05/05/2026
Revised	29/05/2026
Accepted	02/06/2026

Kosol Meekun [1,*]

Abstract

The objectives of this case study are to: 1) examine the relationship between thesis supervision conditions based on the SWOT framework and doctoral students' success in completing their dissertations, and 2) formulate strategic guidelines to enhance the effectiveness of thesis supervision, thereby increasing students' opportunities for success. The research participants, selected through purposive sampling, included one principal doctoral thesis advisor from research – based program and 18 informants who were doctoral graduates supervised by this advisor during the academic years 2019–2025. Data were collected using an online questionnaire via Google Form, which comprised two parts: a ratingscale and open-ended questions. The instrument was validated for content validity by experts, with reliability coefficients (Cronbach's alpha) ranging from 0.613 - 0.940. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient (r), and effect size (Cohen's d) while qualitative data were analyzed using content analysis. The findings revealed that strengths and opportunities were positively correlated with dissertation success at a high level, displaying large effect sizes. In contrast, weaknesses and threats showed negative correlations with success at moderate to high levels, with medium to large effect sizes. Furthermore, the integration of qualitative findings and TOWS Matrix analysis yielded four strategic approaches, comprising sixteen specific activities to enhance thesis supervision. Although this study is based on a single case, it provides clear practical implications for improving doctoral thesis supervision and offers a solid foundation for future research.

[1,*] College of Management Bangkok, University of Phayao

e-mail: dr.kosolmeekun@gmail.com

Keywords: Principaladvisor; Thesis supervision; Research- based doctoral thesis; Student Success; Thesis Supervision

บทนำ

การผลิตดุษฎีบัณฑิตในหลักสูตรที่เน้นการวิจัย กระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ถือว่ามีความสำคัญยิ่ง อาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามที่ สกอ./อว.กำหนด (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565. น. 8-9) อย่างไรก็ตามกระบวนการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการพัฒนาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เ หมาะสมกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาผู้เรียน เหมาะสมกับภาวการณ์เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพ แวดล้อมของสังคมที่เป็นปัจจุบัน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา แบบ 1.1 ที่เน้นความสำคัญของวิทยานิพนธ์ (ทำวิจัย) โดยกำหนดหน่วยกิต ตามโครงสร้างหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2563 ไว้ 72 หน่วยกิต และในหลักสูตรล่าสุดฉบับปรับปรุง พ.ศ.2568 กำหนดหน่วยกิตการทำวิทยานิพนธ์ไว้ 60 หน่วยกิต โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนในข้อ 1.3.1 (วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2568, น. 15) ว่า “เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางด้านการบริหารการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของชุมชนและสังคม”

จากที่หลักสูตรให้น้ำหนักกับการทำวิทยานิพนธ์ในระดับสูง ทำให้ระบบ และคุณภาพของการให้คำปรึกษามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนประสบความสำเร็จมากหรือน้อย มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ และคุณภาพของวิทยานิพนธ์สูงต่ำเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของการให้คำปรึกษา

กล่าวได้ว่าคุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกโดยสรุปคือ ต้องเป็นนักวิจัยที่มีผลงาน วิจัยจริงทำหน้าที่กำกับวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดภายใต้มาตรฐานสากล และพัฒนานิสิตให้เป็นนักวิจัยอิสระ ให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ ให้กำลังใจ และพัฒนาด้านจริยธรรมวิจัย การให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงมีส่วนช่วยให้นักศึกษาสามารถดำเนินงานวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามเป้าหมาย

แม้ภารกิจหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยทั่วไปจะเป็นทำนองเดียวกัน แต่ศักยภาพ บุคลิกภาพ และเทคนิคของอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนอาจแตกต่างกันออกไปเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่สำคัญ อาจารย์ที่ปรึกษาควรเข้าใจสภาพการณ์ของการให้คำปรึกษา และแสวงหาแนวทางที่จะพัฒนาการให้คำปรึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วิธีการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาอาจทำได้หลายวิธี การใช้เทคนิค SWOT (SWOT Analysis) ก็เป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ และอาจให้องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ แม้เทคนิค SWOT จะมีการนำไปใช้กับการวิเคราะห์สถานการณ์ขององค์การอย่างกว้างขวางในหลายสาขาวิชา เช่น การจัดการธุรกิจ การตลาด การเกษตร การสารธารณสุข และการศึกษา (Benzaghta, Elwalda, Mousa, Erkan, & Rahman, 2021, pp. 60-64) แต่กับสถานการณ์ระว่างบุคคลดังเช่นการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถ้ามี

การศึกษาวิเคราะห์ SWOT ความเป็นสาเหตุ และผลของกระบวนการให้คำปรึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งของอาจารย์เฉพาะราย อาจทำให้สามารถสร้างแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาของอาจารย์รายนั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการให้คำปรึกษาของ อาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะราย กับศิษย์ที่ศึกษาระดับปริญญาเอกหลักสูตรที่เน้นการทำวิทยานิพนธ์ (หลักสูตร 1.1) ที่เป็นผู้รับการปรึกษา ซึ่งสำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 10–20 คน อันเป็นลักษณะกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ความสำเร็จของการทำวิทยานิพนธ์ และกำหนดกลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และโอกาสความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามกรอบ **SWOT** กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต
2. เพื่อกำหนดแนวทาง/กลยุทธ์การพัฒนาการให้คำปรึกษาที่เพิ่มประสิทธิภาพ และโอกาสความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา (Case Study) ที่ใช้วิธีการเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพ ลักษณะ Mixed Method หรือ Mixed methodology (Tashakkori & Teddie, 1998: p.15; โกศล มีคุณ 2553, น. 38-40) มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาเอกที่เน้นวิจัย ส่วนผู้ให้ข้อมูล คือ บัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา (Advisor) วิทยานิพนธ์หลักหนึ่งราย ตัวอย่าง (Sample) มีหนึ่งเดียวคืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เป็นกรณีศึกษา ขณะที่มีผู้ให้ข้อมูล (Informant) คือ บัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2562 ถึง 2568 (ขณะทำวิทยานิพนธ์มีสถานภาพเป็นนิสิตซึ่งมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลักคนเดียวกันคือผู้วิจัย) จำนวน 18 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าจะให้ข้อมูลการวิจัยได้ดีเหมาะสมในภาวะที่เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Sullivan, 2001, p. 209) ครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นสองชนิดร่วมกัน ชนิดแรก เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) ที่เป็นข้อความประกอบมาตรประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่จริงเลย”

ถึง “จริงที่สุด” โดยข้อความจำแนกเป็น 4 ด้านตาม SWOT และอีก 1 ด้าน คือ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต (SF) ชนิดที่สอง ที่ใช้ร่วมกัน เป็นแบบสอบถามปลายเปิดหรือการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) (กรณีผู้ตอบไม่สะดวกในการตอบคำถามปลายเปิด) เกี่ยวกับประสบการณ์การได้รับคำปรึกษา ครอบคลุมประเด็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย

1) ศึกษา ตรวจสอบนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่จะวัด/ศึกษา ซึ่งได้มีการอธิบายความหมายของตัวแปร และระบุวิธีการวัดตัวแปรไว้จากการศึกษาวรรณกรรม

2) กำหนดชนิดของเครื่องมือที่จะสร้าง ให้เหมาะสมกับการวัดตัวแปร ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดชนิดเครื่องมือเป็นแบบวัดมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) ที่เป็นข้อความประกอบมาตรประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” และแบบสอบถามปลายเปิด/การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3) ทำร่างเครื่องมือทั้งสองชนิด พิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ “นิยามของตัวแปร” ที่วัด

4) ส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน “ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)” จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาและ/หรือบริหารธุรกิจ 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย/ประเมินผล 2 คน จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่าความสอดคล้องของแต่ละข้อความได้ค่า IOC ที่ผ่านเกณฑ์ ค่า IOC ≥ 0.50 จำนวน 34 ข้อ (ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ) โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.770 ถึง 1.00 (ดังตาราง 1)

5) จัดทำเครื่องมือฉบับพร้อมใช้งาน โดยมีคำชี้แจงมาตรประเมินแต่ละข้อความ และการจัดที่ว่างเพื่อการตอบคำถามปลายเปิด

6) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังกล่าวเมื่อใช้รวบรวมข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r item-total correlation) และค่าความเที่ยงของการวัดโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เครื่องมือดังกล่าว ส่วนที่เป็นมาตรประเมินรวมค่า 5 ตัวแปร จำนวนตัวแปรละ 5-7 ข้อความ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ r item-total correlation ตั้งแต่ .201 ถึง .936 ค่าความเที่ยงคำนวณโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตั้งแต่ 0.613 ถึง 0.940 (ดังตารางที่ 1) ซึ่งกล่าวได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ “ยอมรับใช้” ถึง “ดีมาก” ตามเกณฑ์ของ Hair, Ringle, & Sarstedt, (Khuzainey et al., 2020, pp. 167) คุณภาพเครื่องมือตามที่รายงาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ด้าน/รวม	จำนวนข้อ	คุณภาพ		
		ค่า IOC	ค่า r-item total	ค่าความเที่ยง (α)
จุดแข็ง (S)	7	0.94	0.47-0.93	0.88
จุดอ่อน (W)	6	0.77	0.59-.091	0.94
โอกาส (O)	6	0.93	0.20-0.71	0.72
อุปสรรค(T)	5	0.93	0.26-0.50	0.61
รวม SWOT	24	0.89	0.20-0.93	0.72
ความสำเร็จ (SF)	5	0.97	0.55-0.84	0.88
คำถามปลายเปิด	5	1.00	-	-

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การรวบรวมประสบการณ์และความคิดเห็นของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้ว โดยแบบสอบถามมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) และคำถามปลายเปิด ทำเป็น Google form โดยมีคำชี้แจงที่สำคัญต่อไปนี้ 1) การตอบไม่ต้องระบุตัวตน (ชื่อ-นามสกุล) 2) มีการขอความยินยอมจากผู้ตอบ (Consent) ผู้ตอบมีอิสระที่จะร่วมให้ข้อมูลหรือไม่ก็ได้ 3) มีการระบุว่าข้อมูลจะวิเคราะห์โดยรวม ไม่วิเคราะห์เป็นรายบุคคล และ 4) มีการระบุว่า ผู้ตอบ และข้อมูลถูกเก็บเป็นความลับ ข้อมูลนำมาใช้เพื่อการวิจัยนี้เท่านั้น มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ ส่งถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดย Line หรือ e-mail จากที่ส่งไปจำนวน 19 คน ไม่ตอบ 1 คน เนื่องจากมีปัญหาส่วนตัวไม่สะดวกที่จะเข้าไปตอบ Google Forms จึงนับเป็นข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล (Informants) 18 คน

2) กรณีผู้ตอบไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามปลายเปิด จะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนัดหมายสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ไม่จำเป็นต้องใช้การสัมภาษณ์ดังกล่าว เพราะผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบคำถามปลายเปิด

3) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย Google form ดังกล่าว กลุ่มบัณฑิตผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีบ้างบางกรณีที่ไม่เข้าใจบางประเด็น เมื่อผู้ช่วยวิจัยชี้แจงก็เข้าใจและสามารถตอบได้โดยสมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้ครบถ้วนทั้งส่วนที่เป็นมาตรประเมินรวมค่า และที่เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลความเห็น SWOT ที่เป็นมาตรประเมินค่า คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน เทียบระดับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย) โดยใช้สถิติ Pearson's Product Moment Coefficient of Correlation (r) Simple r (Best, & Khan, 2003, p. 368) และ หาค่า Cohen's d effect size (Mature, & VanderWeele, 2020, pp. 1-3; Sawilowsky, 2009, pp. 597-599)

3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาฯ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบ SWOT และความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต วิเคราะห์ TOWS Matrix สร้างเป็นกลยุทธ์ (แนวทาง) การพัฒนา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยที่มุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองประการได้คือ

1) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามกรอบ SWOT กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต พบว่า จุดแข็ง (S) และ โอกาส (O) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปานกลางค่อนข้างสูง และสูง ($r = 0.643$, $p < 0.01$, $d \approx 1.679$ และ $r = 0.772$, $p < 0.01$, $d \approx 2.42$, d ใหญ่มาก) ตามลำดับ ขณะที่จุดอ่อน (W) และ อุปสรรค (T) มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในทางลบระดับต่ำ และปานกลาง ($r = -0.276$, $p > 0.05$, $d \approx -0.574$ และ $r = -0.495$, $p < 0.05$, $d \approx -1.034$, d ปานกลาง และใหญ่) ตามลำดับ

2) ผลการวิจัยสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาของอาจารย์ในกรณีศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และโอกาสความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตได้ โดยกำหนดเป็น 4 กลยุทธ์ละ 4 กิจกรรม (จากTOWS Matrix) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่เน้นการทำวิจัย ที่สำคัญคือ "การบูรณาการเทคโนโลยี ระบบสนับสนุน คุณภาพอาจารย์ที่ปรึกษา และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ" เพื่อยกระดับความสำเร็จของการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1) งานวิจัยพบว่าจุดแข็ง และโอกาส มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปานกลางค่อนข้างสูง และสูง ความสัมพันธ์ทั้งสองคู่มีขนาดอิทธิพล ใหญ่มากแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกันที่ชัดเจนมากมีโอกาสสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่โดดเด่นและมีความ หมายเชิงปฏิบัติสูงขณะที่ งานวิจัยพบว่า จุดอ่อนและอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในทางลบระดับต่ำ และปานกลาง ทั้งสองคู่มีขนาดอิทธิพล ปานกลางและใหญ่ และเป็นไปในทิศทางลบ ซึ่งแสดงว่ามีความเกี่ยวข้องที่สวนทางกันค่อนข้างชัดเจน มีความหมายเชิงปฏิบัติที่เด่นชัด ผลวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นบทบาทที่ชัดเจนของSWOTกับการให้คำปรึกษาที่ทำให้นิสิตประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ตามค่าขนาดอิทธิพลที่พบในการวิจัยนี้หลายค่าแม้จะดูว่ามีขนาดใหญ่หรือใหญ่มากแต่ต้องคำนึงว่าจำนวนหน่วยข้อมูลมีขนาดเล็กเพียง 18 หน่วย การวิจัยต่อไปอาจต้องพิจารณาให้มีจำนวนข้อมูล ขนาดใหญ่ที่จะสร้างความมั่นใจได้มากยิ่งขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยต่างประเทศ แม้จะพบว่ามีงานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ SWOT กับการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยตรงมีจำนวนน้อย แต่มีการประยุกต์ ใช้ SWOT ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับดูแลวิทยานิพนธ์ (Graduate/Research Supervision) และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างแพร่หลาย โดยสามารถนำมาสังเคราะห์เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการให้คำปรึกษาได้อย่างเป็นระบบ (Ives, & Rowley, 2005; Lee, 2008; Keley, 2009; Crisp, & Cruz, 2009; Taylor, 2012) โดยสรุปพบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับ “ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์” ได้แก่ Self-regulation / Self-control, Motivation / Persistence ความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา การสนับสนุนจากสถาบัน การบริหารเวลา / Procrastination

สำหรับในประเทศไทย พบทำนองเดียวกันว่า งานที่ใช้ SWOT กับ “การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์” โดยตรงยังมีน้อย เมื่อได้ศึกษาสังเคราะห์ผลวิจัยได้สาระสำคัญว่า มีการใช้ SWOT ในการวิเคราะห์ ระบบวิจัยและระบบการให้คำปรึกษา ในภาพรวมปัจจัยสำคัญในมิติของ SWOT ด้าน Strength คือความเชี่ยวชาญและการให้ Feedback ของอาจารย์ที่ปรึกษา ด้าน Weakness ได้แก่ ภาระงาน เวลา และการสื่อสาร ด้าน Opportunity คือ เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนการวิจัย ด้าน Treat คือ ข้อจำกัดเชิงนโยบายและทรัพยากร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีแนวโน้มสัมพันธ์กับ ประสิทธิผลของการให้คำปรึกษาและความสำเร็จงานวิจัยของนิสิตนักศึกษา (ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์, ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ, 2565; อภิสรา โชติภาภรณ์, วรนันท์ บุตราช, ชฎาพร ประสพถิ่น, และปาลิดา เจริญสุข. 2566; วะชิราพรรณ์ พรหมฤทธิ์ และศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์, 2568)

จะเห็นว่างานวิจัยที่เป็นกรณีศึกษาครั้งนี้ แม้จะอธิบายได้เฉพาะกรณี แต่ได้แสดงหลักฐานของการศึกษาเชิงปริมาณในความสัมพันธ์ระหว่าง SWOT กับความสำเร็จของการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต รวมถึงการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วย

2. ผลการวิจัยสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาของอาจารย์ในกรณีศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและโอกาสความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตได้ โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 กลยุทธ์ (จากTOWS Matrix)

ผลวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่เน้นการทำวิจัยที่สำคัญคือ “การบูรณาการเทคโนโลยี ระบบสนับสนุน คุณภาพอาจารย์ที่ปรึกษา และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ” เพื่อยกระดับความสำเร็จของการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างยั่งยืน การทำ TOWS Matrix ต่อจาก SWOT เป็นไปตามแนวคิดของ Benzaghta, Elwalda, Mousa, Erkan, & Rahman (2021, p. 60) ที่ว่า SWOT ควรทำควบคู่กับเทคนิคอื่น เช่น TOWS Matrix, PEST Analysis หรือ Balance Scorelcard

สอดคล้องกับที่ Gürel & Tat (2017, pp. 999-1001) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิด TOWS Matrix ว่า จากการวิเคราะห์ SWOT แล้ววิเคราะห์ TOWS ต่อ จะได้ TOWS Matrix สร้างเป็นกลยุทธ์ที่นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติได้

มีการใช้ TOWS Matrix ในงานวิจัยไทยไม่มาก ที่พบได้แก่ การใช้ TOWS Matrix ในการศึกษาวิสาหกิจชุมชน คือ การศึกษาของอัญชราภรณ์ เลาหรุ่งพิสิฐ และ ไชยนันท์ ปัญญาศิริ (2566, น. 69-83) และ การศึกษาของฤทธิ์เดชา ตาบุญใจ, กิตติภพ กันหา, และสิริพร สีใจคำ (2569, น. 29-42) มีการใช้การวิเคราะห์ TOWS Matrix ในการศึกษาคุณภาพของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาอาชีวศึกษา เช่น การศึกษาของจุฑามาศ พีรพัชระ, จอมขวัญ สุวรรณรักษ์, อินท์ธิมา หิรัญอัครวงศ์, วรลักษณ์ ป้อมน้อย, และพัชรนันท์ ยังวรวิเชียร (2567) การศึกษาของอรอนงค์ สิงห์บุปผา และชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2567) ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของทั้งห้างานวิจัยชี้แนวทางกลยุทธ์ที่สอดคล้องกันใน 3 แกนหลัก คือ 1) ใช้จุดแข็งเชื่อมโยงโอกาส (SO) เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายตลาด 2) ใช้จุดแข็งลดผลกระทบจากภัยคุกคาม (ST) และ 3) บรรเทาจุดอ่อนด้วยการใช้โอกาสหรือป้องกันภัยคุกคาม (WO/WT)

จะเห็นว่างานวิจัยไทยที่เป็นทางการศึกษายังพบจำนวนน้อยที่มีการทำ TOWS Matrix ร่วมกับ SWOT งานวิจัยกรณีศึกษาครั้งนี้นับเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ใช้การวิเคราะห์ TOWS Matrix ร่วมกับ SWOT จนสามารถเสนอกลยุทธ์ฝแนวทางการพัฒนาการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่เน้นวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. อาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่เน้นการวิจัย อาจใช้ความรู้จากผลการวิจัยในส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง SWOT กับ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ (Successful) เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาได้ในแนวการเทียบเคียง

2. อาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ สามารถนำผลการศึกษาและกลยุทธ์/แนวทางไปใช้ในการพัฒนาการให้คำปรึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

3. นักวิจัย หรืออาจารย์สาขาบริหารการศึกษา ที่สนใจงานพัฒนาการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เน้นการวิจัยและ/หรือที่เป็นงานวิจัยขั้นสูง อาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือวิจัยต่อไปได้

4. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยโดยใช้เทคนิค SWOT ร่วมกับเทคนิคอื่น เช่น PEST Analysis, Balanced scorecard หรือ TOWS Matrix(ที่ใช้ในการวิจัยนี้) กับการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกทางการศึกษาได้องค์ความรู้สำคัญ และน่าจะเป็นประโยชน์ในการสร้างแนวทางพัฒนา จึงควรจะมีการทำให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

โกศล มีคุณ (2553). การวิจัยเชิงปริมาณที่เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน **หลักสูตรการวิจัยเชิงปริมาณแบบสหวิทยาการ ตำรา เล่มที่ 1 "การเขียนข้อเสนอเค้าโครงการวิจัยที่เข้ามาตรฐาน"** (หน้า 33-46). โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

จุฑามาศ พีรพัชระ, จอมขวัญ สุวรรณรักษ์, อินท์ธิมา หิรัญอัครวงศ์, วรลักษณ์ ป้อมน้อย, และ พัชรนันท์ ยังวรวิเชียร. (2567). ชุมชนหนองหญ้าปล้อง: การวิเคราะห์SWOT และ TOWS Matrix สู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด. **วารสารศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมลคล สุวรรณภูมิ.** 6(3), น. 638-652. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2569. จาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/278355/185319.

ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์, ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ. (2565). กลยุทธ์การส่งเสริมประสิทธิผลของการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 24(2), น. 122-135. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2569, จาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/209711.

ฤทธิ์เดชา ตาบุญใจ, กิตติภพ กันหา, และสิริพร สีใจคำ (2569). การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix Analysis สู่การสร้างกลยุทธ์ ส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพขนมไทยบ้านจอมทอง จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.** 8(1), น. 29-42. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2569, จาก https://so08.tci-thaijo.org/index.php/MSJournal/article/view/4418.

วะชิราพรรณ์ พรหมฤทธิ์ และศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์. (2568). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย. **วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์.** 8(3), น. 350-361. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2569, จาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmpr/article/view/285441/192557.

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. (2568). **หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568.** พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565**. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2569, จาก https://www.ops.go.th/th/role/edu-standard/item/6943-2022-07-22-03-20-23.

อภิสรา โชติภาภรณ์, วรนันท์ บุตราช, ชฎาพร ประสพถิ่น, และ ปาลิดา เจริญสุข. (2566). การวิเคราะห์ SWOT ต่อการจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ 2563-2567 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล". **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.** 21(2), น. 388-408. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2569, จาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/388-408.

อัญชรารณ์ เลาหรุ่งพิสิฐ และไชยนันท์ ปัญญาศิริ. (2566). การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS เมทริกซ์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการส่งออกกล้วยไม้ไทยภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBS). **วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม.** 17(1), น. 69–83. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2569 จาก https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2023.6.

Benzaghta, M. A., Elwalda, A., Mousa, M. M., Erkan, I., & Rahman, M. (2021). SWOT analysis applications: An integrative literature review. **Journal of Global Business Insights.** 6(1), pp. 55–73. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.5038/2640-6489.6.1.1148.

Best, J, W., & Kahn, J, V. (2003). **Research in Education**. (9th ed). Pearson Education.

Crisp, G., & Cruz, I. (2009). Mentoring college students: A critical review of the literature between 1990 and 2007. **Research in Higher Education.** 50(6), pp. 525–545. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.1007/s11162-009-9130-2.

Gürel, E., & Tat, M. (2017). SWOT analysis: A theoretical review. **The Journal of International Social Research**. 10(51), pp. 994–1006. Retrieved May 5, 2026, from https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/swot-analysis-a-theoretical-review.pdf.

Ives, G., & Rowley, G. (2005). Supervisor selection or allocation and continuity of supervision: Ph.D. students' progress and outcomes. **Studies in Higher Education.** 30(5), pp. 535–555. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.1080/03075070500249161.

Khuzainey, I., Zulkifli, M. N., Rasul, M. S., Mohamad, M. M., Pang, V., & Leong, C. S. (2020). Technical competency among vocational teachers in Malaysian public skills training institutions: Measurement model validation using PLS-SEM. **Journal of Technical Education and Training.** 12(1), pp. 163–174. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.30880/jtet.2020.12.01.017.

Lee, A. (2008). How are doctoral students supervised? Concepts of doctoral research supervision. **Studies in Higher Education**. 33(3), pp. 267–281. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.1080/03075070802049202.

Mathur, M. B., & VanderWeele, T. J. (2020). A simple, interpretable conversion from Pearson's correlation to Cohen's d for continuous exposures. **Epidemiology**. 31(2), e16–e18. Retrieved May 25, 2026, from https://doi.org/10.1097/EDE.0000000000001105.

Sawilowsky, S. S. (2009). New effect size rules of thumb**. Journal of Modern Applied Statistical Methods.** 8(2), pp. 597–599. Retrieved May 5, 2026, from https://jmasm.com/index.php/jmasm/article/view/452.

Sullivan, T. J. (2001). **Method of social research.** NewYork: Harcourt College Publishers.

Tashakkori, A., & Teddlie C. (1998). **Mixed Methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches.** Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Taylor, S. E. (2012). Changes in doctoral education: Implications for supervisors in developing early career researchers. **International Journal for Researcher Development.** 3(2), pp. 118–138. Retrieved May 5, 2026, from https://doi.org/10.1108/17597511311316973.